

Третє засідання Євразійського круглого столу з питань корпоративного управління

Президент-готель “Київський”
Київ, Україна
17-18 квітня 2002 року

ПРАВА АКЦІОНЕРІВ, РІВНОПРАВНЕ СТАВЛЕННЯ І РОЛЬ ДЕРЖАВИ

*Мета дослідження: Опис типового засідання акціонерів в
Євразії*

Толон Тойчубаєв
Голова Центру корпоративних технологій
(Corporate Technologies Center)
Киргизька Республіка, Бішкек, Бізнес центр

проводять
Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України
Фонд державного майна України
ПФТС

за підтримки
Уряду Японії

**Всесвітній
форум з
питань
корпоративного
управління**

1. Інформація про акціонерні товариства Киргизької Республіки

На 1 березня 2002 року в Державній комісії з ринку цінних паперів зареєстрували випуски акцій:

- 257 закритих акціонерних товариств;
- 1212 відкритих акціонерних товариств.

На 1 січня 2002 року розмір капіталізації за номінальною вартістю випущених товариствами акцій склав - 20 386 млн. сомів (425 млн. доларів США).

В Киргизькій Республіці приблизно 400 – 500 тисяч акціонерів.

2. Структура капіталу

Істотною часткою в статутних капіталах акціонерних товариств володіють наступні корпоративні групи:

- працівники акціонерних товариств;
- керівництво;
- іноземні інвестори;
- держава;
- інвестиційні фонди.

Такому розкладу в структурі капіталу акціонерних товариств сприяла приватизація, що проводилася республікою в період з 1991 по 1997 роки. Більша частина акціонерних товариств приватизувалася в наступнім чином: Частина акцій, що належали державі, в розмірі не більше, ніж 5 процентів безоплатно передавалася, а частина, в окремих випадках до 30 процентів, продавалася трудовому колективу. Не більше 25 процентів акцій виставлялась на купонних, а частина, що залишилась, на грошових аукціонах.

Працівники акціонерних товариств

В більшості акціонерних товариств, що утворились на основі приватизованих підприємств, працівники володіють суттєвою часткою у статутному капіталі розмір якої часом сягає 25-40 процентів від статутного капіталу.

Керівництво компаній

В більшості акціонерних товариств Киргизької Республіки члени виконавчого органу товариства володіють значними пакетами акцій в компаніях, досить частими є випадки, коли керівники виконавчих органів володіють контрольними пакетами.

Інвестиційні фонди

На період до 01.01. 2001 року в республіці діють 14 інвестиційних фондів. Як правило, зараз фонди не придбають акцій компаній, проте вони мають в своїх активах акції багатьох компаній республіки, які вони придбали ще в період приватизації.

Іноземні інвестори

За станом на 1 січня 2002 року загальний обсяг іноземних інвестицій в корпоративні цінні папери емітентів Киргизької Республіки склав 3 119,0 млн. сомів, в том числі з країн СНД – 84,9 млн. сомів, з країн далекого зарубіжжя - 3 034,1 млн. сомів.

Держава

Держава володіє контрольними пакетами акцій в компаніях, що є монополістами на ринку товарів та послуг Киргизстану, а також в ряді компаній, які мають стратегічне значення для республіки. Існує невелика кількість підприємств, в яких держава володіє часткою в статутному капіталі, що не перевищує 10 відсотків.

3. Нормативні правові акти, норми яких регулюють порядок проведення Загальних зборів акціонерів:

- Громадянський кодекс Киргизької Республіки;

- Закон КР «Про господарські товариства»;
- Правила проведення Загальних зборів акціонерів в акціонерних товариствах Киргизької Республіки, затверджені Державною комісією з ринку цінних паперів.

Проведення Загальних зборів акціонерів в комерційних банках регулюється вищезазначеними актами, проте з урахуванням вимог, що встановлюються законодавством, що регулює банківську діяльність.

4. Загальні збори акціонерів

Види Загальних зборів акціонерів:

Річні загальні збори акціонерів – товариство зобов'язане проводити щорічно не пізніше 1 квітня наступного за звітним року.

Позачергові загальні збори проводяться в будь-який час за ініціативою акціонерів, що володіють 20 та більше процентами голосуючих акцій товариства, Ради директорів, Правління, Ревізійної комісії, аудитора товариства.

Як першому, так і в другому випадках кворум на Загальних зборах акціонерів має бути більше ніж 60 процентів голосів від загальної кількості голосуючих акцій товариства. У випадку, якщо на перших Зборах акціонерів не буде кворуму, то протягом місяця мають бути скликані повторні Збори акціонерів. Такі збори є правомочними приймати рішення, якщо в них беруть участь акціонери, які володіють більше ніж 40 процентами голосів від загальної кількості голосуючих акцій товариства.

Особи, що мають право брати участь в роботі Зборів з правом голосу

Право участі в голосуванні на Загальних зборах акціонерів мають акціонери власники простих акцій, а також їхні представники, які мають довіреність на право голосування, оформлену відповідно до законодавства Киргизької Республіки. Власники привілейованих акцій не мають право голосу на Зборах акціонерів, за винятком власників кумулятивних привілейованих акцій якщо такі акції випущені відповідно до статуту товариства. Власники кумулятивних привілейованих акцій мають право на голосування лише у випадку, якщо товариством не виплачені дивіденди, об'явлені на попередніх Зборах акціонерів, і така дія такого права припиняється з моменту повного розрахунку по дивідендах з такими акціонерами. Однак на практиці привілейовані кумулятивні акції в республіці не випускалися.

Сповіщення акціонерів про майбутні Загальні збори акціонерів

Сповіщення акціонерів здійснюється шляхом надсилання їм повідомлення поштою та друку повідомлення про майбутні збори з вказівкою порядку денного в пресі.

Повідомлення про майбутні Загальні збори акціонерів спрямовується акціонерам поштою за даними з реєстру акціонерів.

Повідомлення в пресі має бути зроблене не пізніше, ніж за 20 днів для відкритих акціонерних товариств, і не пізніше ніж за 10 днів для закритих товариств.

Повідомлення має містити порядок денний Загальних зборів, дані про дату і місце проведення Загальних зборів, а також інформацію про те, де і яким чином можна отримати матеріали про майбутні Збори акціонерів.

Необхідно відмітити, що законодавством Киргизької Республіки встановлюється можливість визнання рішень Загальних зборів акціонерів недійсними, якщо компанія не виконала вимоги щодо сповіщення акціонерів про майбутні збори; так відповідно до пункту 4 статті 64 ЗКР «Про господарські товариства», якщо повідомлення не направлялось про скликання зборів або термін був меншим, рішення зборів будуть мати юридичну силу при умові одноголосного прийняття їх на зборах.

Процедура формування порядку денного Загальних зборів акціонерів

Відносно участі акціонерів в формуванні порядку денного необхідно відмітити, що законодавство до останнього моменту мало істотний недолік в цій галузі. ЗКР «Про господарські товариства» не містить норм, які б визначали процедуру формування порядку денного, це спричиняє те, що порядок формує або виконавчий орган товариства та/або акціонер (акціонери), який володіє контрольним пакетом акцій. Статутами великих акціонерних товариств встановлюється право акціонерів, які володіють 5 і більше відсотками акцій вносити пропозиції в порядок денний Загальних зборів акціонерів, однак порядок реалізації такого права відсутній. З метою усунення недоліків в законодавстві Державна комісія з ринку цінних паперів розробила і затвердила «Правила проведення Загальних зборів акціонерів в акціонерних товариствах Киргизької Республіки». У правилах, окрім іншого, визначається процедура формування порядку денного Загальних зборів акціонерів, яка передбачає, що акціонери, члени Ради директорів, Правління та ревізійної комісії не пізніше, ніж за 30 днів після закінчення фінансового року мають право внести не більше однієї пропозиції в порядок денний річних Загальних зборів акціонерів і висунути не більше одного кандидата до Ради директорів, виконавчого органу і ревізійної комісії товариства.

Пропозиції, що надійшли від вказаних осіб, розглядає Рада директорів товариства. Вона має право відмовити особам, які внесли пропозицію в порядок денний, проте лише в певних, визначених Правилами випадках.

Проведення позачергових загальних зборів акціонерів

До прийняття в січні цього року, Правил проведення загальних зборів акціонерів в акціонерних товариствах Киргизької Республіки було проблематично провести позачергові загальні збори акціонерів з ініціативи акціонерів володіючих 20 відсотків акцій, оскільки порядок його проведення був не визначений, і якщо правління не хотіло проведення таких зборів воно не проводилося. Зараз порядок його проведення визначений у вказаних Правилах і проблема знята.

Позачергові загальні збори проводяться на основі рішення Ради директорів з власної ініціативи, з ініціативи ревізійної комісії товариства, аудитора товариства, правління, вимоги акціонера (акціонерів), що є власником не менш ніж 20 відсотків голосуючих акцій товариства.

Рада директорів не є правомочною міняти порядок денний, запропонований ініціаторами проведення Позачергових зборів акціонерів.

У разі відмови Ради директорів або не прийнятті рішення про проведення Загальних зборів акціонерів у встановлений правилами термін, акціонери мають право самостійно скликати Загальні збори акціонерів.

Компетенція Загальних зборів акціонерів

До виняткової компетенції зборів акціонерів відносяться наступні питання:

- 1) зміни статуту;
- 2) зміни (збільшенні або зменшенні) розміру статутного капіталу акціонерного товариства;
- 3) консолідації і розподілу раніше випущених акцій, випуску додаткових акцій;
- 4) порядку випуску облігаційних позик;
- 5) обрання Ради директорів, виконавчих органів товариства, що не має спостережливого органу - Ради директорів, членів ревізійної комісії та/або аудитора товариства, а також прийняття рішення щодо дострокового припиненні їх повноважень;

- 6) затвердження річних результатів діяльності товариства, звітів виконавчих органів товариства та висновків ревізійної комісії;
- 7) прийняття внутрішнього регламенту товариства, змін і доповнень до нього;
- 8) ліквідації та реорганізації товариства, призначення ліквідаційної комісії, затвердження ліквідаційного балансу;
- 9) щодо порядку конвертації в акції інших цінних паперів акціонерного товариства;
- 10) затвердження порядку розподілу прибутку та покриття збитків;

Розв'язання питань, котрі визначені Законом або статутом товариства як такі, що належать до виняткової компетенції Загальних зборів акціонерів, не може бути доручене виконавчим органам товариства.

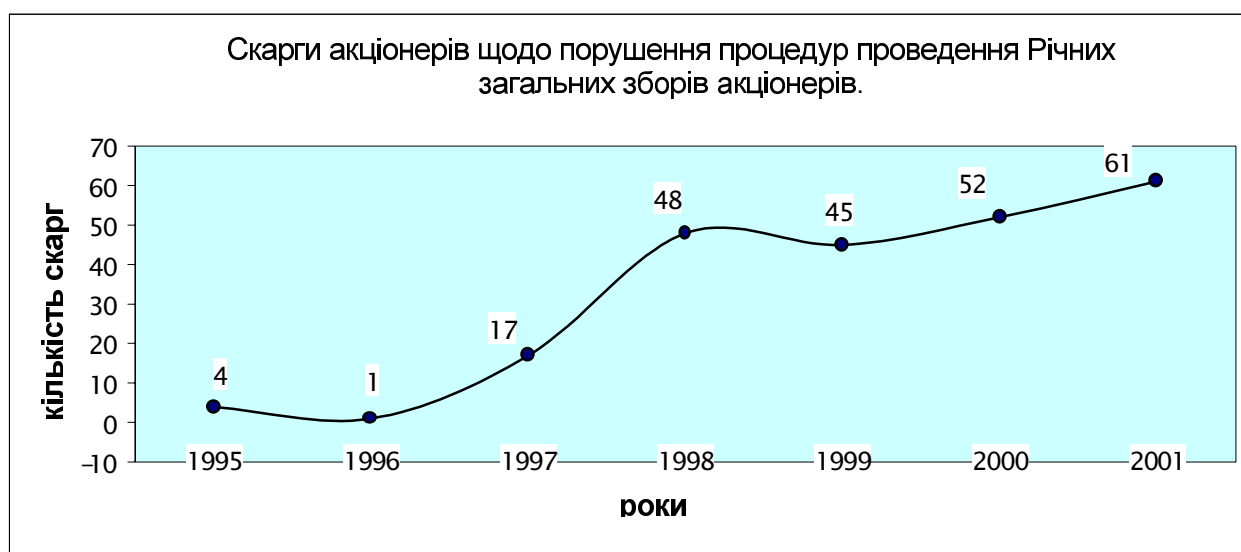
5. Порухення порядку проведення Загальних зборів акціонерів

Основні порушення порядку проведення Загальних зборів акціонерів:

- не залучення компанією до проведення Загальних зборів акціонерів незалежного реєстратора - будь-яке акціонерне товариство, число акціонерів в якому перевищує 10 осіб, зобов'язане укласти договір на проведення Загальних зборів акціонерів з незалежним реєстратором;
- не опублікування в пресі та/або не надсилання акціонерам інформації про проведення Загальних зборів акціонерів;
- ненадання акціонерам інформації щодо питань, які розглядаються на Загальних зборах акціонерів;
- порушення порядку надання акціонеру інформації щодо майбутнього збільшення або зменшення статутного капіталу товариства.

Виявлені порушення процедури проведення Річних загальних зборів акціонерів

1995 рік	1996 рік	1997 рік	1998 рік	1999 рік	2000 рік	2000 рік
4	1	17	48	45	52	61

Виявлені порушення проведення Позачергових зборів акціонерів

1995 рік	1996 рік	1997 рік	1998 рік	1999 рік	2000 рік	2001 рік
0	0	1	1	1	3	4

Органи, до яких можуть звернутися акціонери для захисту порушених прав

У разі порушення порядку проведення Загальних зборів акціонерів, акціонери можуть звернутися до Державної комісії з ринку цінних паперів при Уряді Киргизької Республіки або безпосередньо до суду.

Враховуючи, що стаття 61 ЗКР «Про господарські товариства» встановлює право акціонерів на оскарження в судовому порядку рішень, прийнятих товариством, на практиці є випадки, коли акціонери звертаються до суду із заявою про скасування рішень, прийнятих на Загальними зборами акціонерів, проведених з порушенням встановленого законодавством і статутом порядку.

При порушенні порядку проведення Загальних зборів акціонерів, Державна комісія в межах своїх повноважень може дати розпорядження, що є обов'язковим для виконання компанією, притягти винних в порушенні посадових осіб до адміністративної відповідальності, припинити дію та позбавити ліцензії винного незалежного реєстратора, якщо його дії призвели до порушення прав акціонерів.

У відповідності до статті 337 Кодексу Киргизької Республіки «Про адміністративну відповідальність» на посадову особу компанії порушника Державною комісією може бути накладений адміністративний штраф в розмірі від 15 до 50 мінімальних розмірів заробітної плати.

6. Проблеми, пов'язані із проведенням Загальних зборів акціонерів в Киргизької Республіці

Інертність акціонерів

При розгляді даної проблеми необхідно враховувати, що історія акціонерних товариств в Киргизстані нараховує лише трохи більше 10 років. Звичайно, можна на законодавчому рівні закріпити досвід розвинених країн, який нараховує вже не одну сотню років. Але за такий короткий термін змінити свідомість людей, які значну частину життя прожили за режиму, коли все належало державі, дуже важко. При цьому не можна не враховувати й той факт, що більшість акціонерів володіє невеликими пакетами акцій і не отримують з цього значного прибутку, а відповідно не виникає суттєвого інтересу до реалізації своїх прав.

Недоліки та протиріччя в законодавстві, що регулює корпоративні відносини

В законодавстві Киргизької Республіки містяться норми, що встановлюють права акціонерів, але разом з тим відсутні норми, що визначають загальні вимоги до порядку їх реалізації акціонерами.

Так в статті 61 ЗКР «Про господарські товариства» крім іншого встановлюється право акціонера брати участь в управлінні акціонерним товариством в порядку, визначеному статутом товариства, але при цьому в статті 64 цього ж Закону (стаття регулює порядок проведення Загальних зборів акціонерів) відсутні вимоги щодо порядку:

- формування порядку денного Загальних зборів акціонерів;
- проведення Позачергових загальних зборів акціонерів;
- прийняття рішення Загальними зборами акціонерів з суттєвих операцій, в яких є зацікавленість крупних акціонерів;
- надання акціонерам інформації та матеріалів з питань, що мають розглядатися Загальними зборами акціонерів;
- розгляду питань, розгляд яких на Загальних зборах акціонерів має проводитися з обов'язковою участю в голосуванні акціонерів власників привілейованих акцій товариства.

З прийняттям Закону Киргизької Республіки «Про акціонерні товариства» значна частина недоліків і протиріч в законодавстві, що регулює корпоративні відносини, буде виключена. Даний законопроект зараз знаходиться на розгляді в Парламенті Киргизької Республіки і найближчим часом буде прийнятий.